

ODPIS

Sygn. akt VIII U 1321/16

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSO Maciej Nawrocki

Protokolant p.o. staż. M. B.

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2017 r. w Poznaniu

odwołania **K. M.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

z dnia 8 czerwca 2016r., znak: (...)

w sprawie **K. M.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu prawo do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia 2 czerwca 2016 roku

SSO Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 czerwca 2016 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.; dalej: ustawa emerytalno-rentowa) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnych charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej: rozporządzenie z dnia 07.02.1983 r.), po rozpoznaniu wniosku złożonego dnia 4 maja 2016 r., odmówił K. M. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż do stażu pracy w szczególnych warunkach uwzględniono 15 lat, 9 miesięcy i 12 dni przypadające w okresach od dnia 5 października 1981 r. do dnia 6 grudnia 1992 r., od dnia 29 grudnia 1992 r. do dnia 31 stycznia 1993 r., od dnia 8 czerwca 1994 r. do dnia 15 września 1996 r., od dnia 25 września 1996 r. do dnia 18 stycznia 1998 r., od dnia 25 stycznia 1998 r. do dnia 22 listopada 1998 r. i od dnia 26 listopada 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. Natomiast staż ubezpieczeniowy na dzień 1 stycznia 1999 r. uznano za udowodniony w wymiarze 23 lata, 11 miesięcy i 22 dni (23 lata, 10 miesięcy i 12 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 10 dni okresów nieskładkowych) zamiast wymaganych 25 lat. Organ rentowy wskazał także, iż jako okres uzupełniający do ogólnego stażu pracy nie został zaliczony okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 5 czerwca 1972 r. do dnia 30 września 1974 r. W latach 1971-1974 wnioskodawca uczęszczał do Zasadniczej Szkoły Zawodowej, a tym

samym trudno przyjąć by jednocześnie mógł w sposób stały wykonywać pracę w w/w gospodarstwie. Zakład uznał, iż w tym czasie głównym zadaniem K. M. było pobieranie nauki w szkole, a co się z tym wiąże odrabianie prac domowych i nauka. Praca w gospodarstwie nie miała zatem charakteru stałego, a jedynie stanowiła pomoc doraźną. /vide decyzja w aktach ZUS/

Dnia 24 czerwca 2016 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, **K. M.** złożył odwołanie od powyższej decyzji.

W uzasadnieniu podniósł, iż nie zgadza się z jej treścią. Zaznaczył, iż wobec pracy zarobkowej rodziców musiał pracować w gospodarstwie i wykonywać wszystkie prace związane z jego prowadzeniem. /vide odwołanie k. 2 akt/

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy przytoczył argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o oddalenie odwołania. /vide odpowiedź na odwołanie k. 3 akt/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. M. urodził się dnia (...), a zatem wiek 60 lat ukończył dnia 2 czerwca 2016 r.

Odwołujący nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

dowód: wniosek (k. 1-4 akt ZUS)

Odwołujący legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach wynoszącym 15 lat, 9 miesięcy i 12 dni, na który składają się następujące okresy: od dnia 5 października 1981 r. do dnia 6 grudnia 1992 r., od dnia 29 grudnia 1992 r. do dnia 31 stycznia 1993 r., od dnia 8 czerwca 1994 r. do dnia 15 września 1996 r., od dnia 25 września 1996 r. do dnia 18 stycznia 1998 r., od dnia 25 stycznia 1998 r. do dnia 22 listopada 1998 r. i od dnia 26 listopada 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. (bezsporne)

Dnia 4 maja 2016 r. odwołujący złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury i to z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Do wniosku i w toku postępowania prowadzonego przed organem rentowym złożył m.in.:

- świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 14 stycznia 2015 r. wystawione przez Agencję (...) w G., w którym wskazano, iż w okresie od dnia 5 października 1981 r. do dnia 31 stycznia 1993 r. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych wymienione w wykazie A, dział VIII, poz. 3 rozporządzenie z dnia 07.02.1983 r.,
- zaświadczenie o wykonywaniu pracy w szczególnym charakterze z dnia 20 kwietnia 2015 r. sporządzone przez (...) S.A., w którym podano, że od dnia 8 czerwca 1994 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako pracownik (...), funkcjonariusz SOK, zgodnie z § 4 ust. 3 rozporządzenie z dnia 07.02.1983 r.,
- zaświadczenie z dnia 15 października 2013 r. wystawione przez Starostwo Powiatowe w N., w którym wskazano, iż w latach 1963-1975 M. M. (1) figurowała jako osoba władająca gospodarstwem rolnym o powierzchni 0,5700 ha położonym we wsi P. oraz o powierzchni 2,2700 ha położonym we wsi (...),
- pisemne zeznania świadków T. M. (1) i R. G.,
- zaświadczenie o zameldowaniu od dnia 2 czerwca 1956 r. do dnia 8 września 1977 r. pod adresem: (...),
- kserokopię świadectwa ukończenia Zasadniczej Szkoły Zawodowej w W. z dnia 12 czerwca 1974 r.

dowód: dokumenty w aktach organu rentowe

Rozpoznając powyższy wniosek, Zakład decyzją z dnia 8 czerwca 2016 r. odmówił K. M. prawa emerytury z uwagi na niewykazanie co najmniej 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. Organ rentowy

wskazał również, iż nie uznał okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 5 czerwca 1972 r. do dnia 30 września 1974 r. W tym okresie odwołujący uczęszczał do szkoły i mógł jedynie świadczyć pomoc doraźną.

dowód: decyzja w aktach organu rentowego

Rodzice odwołującego, M. i T. M. (2) posiadali gospodarstwo rolne o łącznej powierzchni około 3 ha. W skład gospodarstwa wchodziły grunty o powierzchni 0,5700 ha położone we wsi P. oraz o powierzchni 2,2700 ha położone we wsi (...). Rodzice odwołującego posiadali także 0,5 ha w S.. Były to nie tylko grunty przeznaczone pod uprawę, ale także łąki. Odwołujący z rodziną mieszkał w (...).

W tym czasie rodzice odwołującego pracowali zawodowo. Ojciec pracował na kolei w Z. oddalonym o około 10 km, do którego dojeżdżał rowerem. Pracę wykonywał w systemie zmianowym po 12 godzin pracy i następnie 24 godziny odpoczynku. Natomiast matka pracowała w sklepie w (...) w godzinach od 8 do 18. W trakcie przerwy w pracy przychodziła do domu, aby przygotować obiad. Najstarsza siostra odwołującego B. (ur. w (...) r.) wyszła za mąż w 1970 r. i przeprowadziła się do męża, który posiadał własne gospodarstwo rolne. Siostra J. (ur. w (...) r.) mieszkała u ciotki w Z., a w okresie nauki w C. w internacie. Brat T. (ur. w (...) r.) dnia 10 września 1969 r. rozpoczął pracę w (...) S.A. – pracował w delegacjach w cementowni (...), w P., a później w O. przy skraplaniu gazu; w trakcie oddelegowania do pracy w tych miejscach mieszkał na kwaterach lub w hotelach. Do domu przyjeżdżał tylko na soboty i niedziele oraz urlopy wypoczynkowe. Początkowo w gospodarstwie mieszkał także dziadek, który zmarł w 1967 r. lub 1968 r. oraz niewidoma babcia. Opiekę nad babcią sprawowała matka odwołującego. Z innymi dziadkami odwołujący i jego rodzeństwo nie utrzymywali kontaktów.

Od 1971 r. do 1974 r. odwołujący uczęszczał do (...) Szkoły Zawodowej w W..

W gospodarstwie rodziny państwa M. był koń, 2 krowy, kilka-kilkanaście świń, kury, kaczki i gęsi. Świnie oraz mleko od krów były zakontraktowane. Natomiast na polach uprawiano ziemniaki i zboża. W trakcie żniw na polu oraz wykopków pracował odwołujący z ojcem. W tym czasie przyjeżdżał także brat, który pomagał w pracach. Odwołujący wracał ze szkoły o godzinie 15 i po zjedzeniu obiadu rozpoczynał pracę w gospodarstwie. Karmił wtedy zwierzęta oraz pracował w polu. Ponadto wyprowadzał krowy na łąki we wsi P.. W trakcie wykopków ziemniaków oraz prac wiosennych, odwołujący przez parę dni nie uczęszczał do szkoły z uwagi na prace polowe. Natomiast zimą karmił zwierzęta, zwoził drewno na opał oraz młócił zboże. Praca w gospodarstwie rolnym zajmowała odwołującemu po około 6 godzin dziennie.

Ojciec odwołującego pracował w gospodarstwie w trakcie przerw oraz w okresach większych prac polowych.

Dnia 1 lipca 1974 r. odwołujący rozpoczął pracę w (...).

dowód: akta emerytalne świadków (k. 18, 44, 45); zeznania świadków: T. M. (1) (k. 24v-25), J. R. (k. 48), T. R. (k. 48), P. T. (k. 48); zeznania odwołującego (k. 48)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS i aktach sądowych, zeznań świadków oraz zeznań odwołującego.

Sąd uznał **dokumenty** za prawdziwe i wiarygodne. Nie ma bowiem żadnych podstaw do ich kwestionowania z urzędu, a żadna ze stron nie podniosła zarzutu ich nieprawdziwości.

Sąd uznał za wiarygodne **zeznania świadków** oraz **odwołującego**, albowiem były szczere, logiczne, spójne, konsekwentne, konweniowały ze zgromadzonymi dokumentami, wzajemnie się potwierdzały i uzupełniały.

Z zeznań świadków J. R., T. R. i P. T., którzy – tak jak odwołujący – w spornym okresie mieszkali w (...) wynika jednoznacznie, że w okresie czasu pobierania nauki w szkole ponadpodstawowej, odwołujący wykonywał wszelkie prace na gospodarstwie rolnym swoich rodziców. Ojciec odwołującego w ograniczonym zakresie pracował w gospodarstwie rolnym, a pozostali członkowie rodziny tego w ogóle nie czynili. Odwołujący zgodnie z oświadczeniami

świadka wykonywał zaś na w/w gospodarstwie wszelkie prace począwszy od pasienia krów, prac przy hodowli zwierząt oraz prac polowych.

Jako wiarygodne Sąd uznał także zeznania świadka T. M. (1), brata odwołującego. Świadek potwierdził, iż w gospodarstwie pracował wyłącznie odwołujący, a w przerwach od pracy także ich ojciec. Natomiast on sam pomagał wyłącznie w sezonie prac polowych, kiedy pracy było bardzo dużo.

Sąd nie miał nadto podstaw do kwestionowania zeznań odwołującego. K. M. rzeczowo i spójnie z zeznaniami świadków opisał czynności, które wykonywał w gospodarstwie rolnym oraz ich częstotliwość. Wyjaśnił nadto, jak długo trwały zajęcia szkole oraz o której godzinie przystępował do pracy w gospodarstwie. Nadto odwołujący wyjaśnił dlaczego jako jedyny z osób zamieszkujących w gospodarstwie wykonywał rzeczywistą, bieżącą pracę oraz opisał jego charakterystykę, w tym żywy inwentarz oraz zakres prac polowych itp.

Sąd zważył, co następuje:

Przyznawanie emerytur dla osób urodzonych tak jak odwołujący po dniu 31 grudnia 1948 r. reguluje art. 184 ustawy emerytalno-rentowej. Zgodnie z tym przepisem emerytura przy obniżonym wieku przysługuje ubezpieczonym, którzy łącznie spełnią poniższe wymogi :

- mężczyzna osiągnie wiek lat 60,
- w dniu wejścia w życie ustawy, czyli na dzień 1.01.1999 r. posiada:
 - a) okres składkowy i nieskładkowy w ilości co najmniej 25 lat,
 - b) z czego co najmniej przez 15 lat wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze,
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a jeżeli przystąpił – złoży wniosek o przekazanie zgromadzonych środków na rachunku za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa.

Bezsporne było to, że odwołujący:

1. dnia 2 czerwca 2016 r. ukończył 60 lat,
2. nie przystąpił do OFE,
3. posiada co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sporne natomiast w sprawie było to, czy odwołujący legitymuje się 25 letnim stażem ubezpieczeniowym – organ rentowy nie uznał bowiem okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w czasie rodziców od dnia 5 czerwca 1972 r. do dnia 30 września 1974 r. Jako podstawę odmowy zaliczenia w/w okresu wskazywał, iż odwołujący w latach 1971-1974 uczęszczał do Zasadniczej Szkoły Zawodowej i głównym jego zajęciem była nauka, w związku z czym praca w gospodarstwie stanowiła wyłącznie pomoc doraźną.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalno-rentowej, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 ustawy, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

W judykaturze wykształcił się przy tym pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno – rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników przesądza wystąpienie dwóch okoliczności:

- wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej „domownika” z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy tj. minimum 4 godziny dziennie, jak i musi je cechować stałość tj. nie muszą być wykonywane codziennie, ale musi istnieć po stronie domownika gotowość, dyspozycyjność do podjęcia pracy rolniczej (stąd wymóg zamieszkiwania co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego); Sąd Najwyższy przyjął także za spełnienie warunku „stałości pracy w gospodarstwie rolnym” pracę w okresie wakacji – przez okres co najmniej 2 miesiące (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19.12.2000 r., II UKN 155/00; z dnia 07.11.1997 r., II UKN 318/97; z dnia 13.11.1998 r., II UKN 299/98).

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 października 2006 r. (II UK 42/06) wskazał, iż miernikiem stałości pracy w gospodarstwie rolnym nie jest czas realizacji obowiązków, ale potrzeby związane z jego prowadzeniem. Wymiar czasu pracy domownika ma być stosowny do prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa rolnego, zgodnie z jego strukturą, przy uwzględnieniu jego obszaru oraz ilości pracujących w nim osób (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21.04.1998 r., II UKN 3/98; z dnia 08.03.2011 r., II UK 305/10). Stała praca domownika w gospodarstwie rolnym nakierowana jest na aktualne i jednostkowe potrzeby wynikające z prowadzonej działalności rolniczej. Polega ona także na gotowości, dyspozycyjności jej świadczenia na rzecz gospodarstwa osoby bliskiej w wymiarze czasu stosownym do zakładanego przez rolnika prawidłowego jego funkcjonowania.

Z zebranego materiału dowodowego, w szczególności z zeznań świadków wynika, że w okresie spornym odwołujący pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w (...).

Pomimo, iż w tym czasie uczęszczał do Zasadniczej Szkoły Zawodowej w W., to przez co najmniej 4 godziny dziennie wykonywał pracę w gospodarstwie. Ze szkoły odwołujący wracał do domu około godziny 15 i od razu po zjedzeniu obiadu udawał się do swoich obowiązków w gospodarstwie. Natomiast w okresie natężonych prac, tj. w okresie żniw lub w trakcie wykopków, nie szedł do szkoły.

Odwołujący wykonywał wszystkie konieczne prace zarówno w obejściu przy zwierzętach (np. karmienie zwierząt, wyprowadzanie na łąkę), jak i w polu (żniwa, wykopki, prace wiosenne). Oczywistym jest, biorąc pod uwagę znajomość realiów wiejskich, że odwołujący mieszkając z rodzicami i nie posiadając własnego źródła dochodów, a także będąc jednym z czwórki dzieci, pozostawał na ich utrzymaniu, a zatem musiał w gospodarstwie pracować, aby na to utrzymanie zarobić. Ponadto, skoro rodzice w tym czasie pracowali zawodowo, zmuszeni byli korzystać z pomocy także odwołującego jako domownika. Istotne przy tym jest także to, że odwołujący średnio w gospodarstwie pracował około 6 godzin.

Należy podkreślić, że art. 10 ustawy emerytalno-rentowej nie zawiera żadnych dodatkowych ograniczeń poza tymi, które wprost wynikają z przepisu, tj. praca w gospodarstwie rolnym musi być wykonywana w wymiarze co najmniej połowy czasu pracy oraz okresy tej pracy muszą przypadać po ukończeniu 16 roku życia, ale przed dniem 1 stycznia 1983 r.

W ocenie Sądu powyższe przemawia za uznaniem, iż skoro rodzice odwołującego poświęcili się wykonywaniu pracy na rzecz innych pracodawców, to tym samym w gospodarstwie musiały pracować ich dzieci, w szczególności odwołujący, jako jedyne dziecko mieszkające wówczas na stałe w gospodarstwie.

Konkludując, stwierdzić należy w sposób jednoznaczny, iż w okresie od dnia 2 czerwca 1972 r., tj. od ukończenia 16 roku życia, do dnia 30 czerwca 1974 r., tj. do dnia poprzedzającego podjęcie zatrudnienia w (...), odwołujący pracował w gospodarstwie rolnym rodziców i to w wymiarze co najmniej czterech godzin dziennie. Tym samym okres ten – w brakującym rozmiarze 1 roku i 8 dni – należy doliczyć do okresów składkowych i nieskładkowych uznanych przez organ rentowy uzyskując wymagany ustawą 25 letni staż ubezpieczeniowy.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, iż odwołujący spełnił wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc oraz cytowanych przepisów prawa materialnego, zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznał odwołującemu K. M. prawo do emerytury w wieku obniżonym od dnia 2 czerwca 2016 r., tj. od ukończenia wieku 60 lat.

/-/ Maciej Nawrocki